

HOTĂRÎRE

privind controlul constituționalității art. LXXVI din Legea nr.154-XVI din 21 iulie 2005
“Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”

nr. 12 din 04.07.2006

Monitorul Oficial nr. 106-111/12 din 14.07.2006

* * *

**În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:**

Victor PUȘCAȘ	- președinte
Alina IANUCENCO	- judecător
Mircea IUGA	- judecător
Dumitru PULBERE	- judecător
Elena SAFALERU	- judecător-raportor
Ion VASILATI	- judecător

cu participarea grefierului Victoria Botnariuc, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Mîțu, reprezentantului permanent al Guvernului la Curtea Constituțională Nicolae Eșanu, în lipsa deputatului în Parlament Valentina Golban, autoarea sesizării, legal citată, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității art.LXXVI din Legea nr.154-XVI din 21 iulie 2005 “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Valentina Golban, depusă la 23 martie 2006, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 3 aprilie 2006 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond.

Examinînd materialele dosarului, punctele de vedere comunicate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Justiției, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Centrul pentru Drepturile Omului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de participanții la proces,

Curtea Constituțională a constatat:

1. La 21 iulie 2005 Parlamentul a adoptat Legea nr.154-XVI “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”¹ (în continuare - Legea nr.154-XVI).

¹ M.O., 2005, nr.126-128, art.611

Conform art. LXXVI al Legii nr.154-XVI, din alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală² a fost exclus punctul 16), care prevedea că partea vătămată dispune de dreptul să i se repare din contul statului prejudiciul cauzat în urma infracțiunii, iar punctele 17) - 19) au devenit, respectiv, punctele 16) - 18).

² M.O., 2003, nr.104-110, art.447

Autoarea sesizării invocă inadmisibilitatea limitării printr-o lege adoptată ulterior a dreptului deja consfințit al părții vătămate de reparație din contul statului a prejudiciului cauzat prin infracțiune, considerînd această limitare contrară art.15, art.54 din Constituție, pct.12 din Declarația principiilor fundamentale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere, adoptată de Adunarea Generală a ONU, și art.14, art.17 și art.18 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În sesizare se afirmă că prevederile art.LXXVI din Legea nr.154-XVI încalcă dispozițiile art.140 din Constituție, deoarece la adoptarea lor nu s-a ținut cont de Hotărîrea Curții Constituționale nr.38 din 15 decembrie 1998, în care se subliniază că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare.

2. Examinînd dispozițiile contestate prin prisma normelor constituționale și în raport cu legislația națională în domeniu și actele internaționale cu privire la drepturile omului, Curtea reține următoarele.

În Republica Moldova demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate (art.1 alin.(3) din Constituție).

Constituția garantează accesul liber la justiție și dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele legitime ale cetățeanului (art.20).

Art.8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului³ stipulează că orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce sînt recunoscute prin Constituție sau prin lege.

³Tratate internaționale, 1998, vol.1, pag.11

În sensul expus art.53 din Constituția Republicii Moldova prevede expres că:

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Legea procesuală penală asigură drepturile victimei în urma infracțiunilor sau abuzurilor de serviciu, precum și ale persoanei condamnate sau arestate nelegitim ori lezate în drepturi în alt mod.

Potrivit art.23 alin.(3) din Codul de procedură penală, persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum și să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.

Dreptul părții vătămate la compensarea cheltuielilor suportate în cauza penală și la repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor nelegitime ale organului de urmărire penală este prevăzut de art.60 alin.(1) pct.16) din Codul de procedură penală în redacția Legii nr.154-XVI.

Procedura de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești este reglementată de art.524 și art.525 din Codul de procedură penală. Conform acestor prevederi legale, persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral, au dreptul la despăgubire echitabilă, în conformitate cu Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 "Privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești"⁴ (în continuare - Legea nr.1545-XIII), care prevede cuantumul de cheltuieli ce pot fi reparate sau restituite părții vătămate, modul de executare a hotărîrii (deciziei) instanței judecătorești cu privire la recuperarea pagubei.

⁴M.O., 1998, nr.50-51, art.359

Modalitatea de îndeplinire a titlurilor executorii ce țin de dezafectarea incontestabilă a mijloacelor bănești nemijlocit de la bugetul de stat este stipulată de art.10 și art.36 din Legea nr.847-XIII din 24 mai 1996 "Privind sistemul bugetar și procesul bugetar"⁵.

⁵M.O., 1997, nr.19-20, art.197

Codul civil⁶, în art.1405, de asemenea reglementează răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat persoanei fizice prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor judecătorești, care se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor cu funcții de răspundere din organele respective.

⁶M.O., 2002, nr. 82-86, art.661

Astfel, Curtea Constituțională conchide că, potrivit Constituției și actelor normative în vigoare, statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești. În celelalte cazuri răspunderea materială revine persoanei care a cauzat prejudiciul.

De menționat faptul că, potrivit art.17 din Legea nr.1545-XIII, după repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești statul, autoritățile administrației publice locale sînt obligate să înainteze persoanelor culpabile cerere de reparare a pagubei, integral sau parțial, în baza și în condițiile stabilite de legislație.

3. Despăgubirea victimei reprezintă o modalitate directă de imputare a răspunderii pentru fapta penal-condamnabilă și corespunde intereselor financiare și morale ale victimei.

Repararea prejudiciului cauzat victimei constituie unul din elementele răzbunării echitabile pentru infracțiunea comisă, de aceea răspunderea o poartă persoana vinovată.

Conform art.14 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova⁷, infracțiunea este o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvîrșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsa penală.

⁷ M.O., 2002, nr.128-129, art.1012

Se supune răspunderii penale și pedepsei penale numai persoana care a săvîrșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea penală (art.6 alin.(2) din Codul penal).

Înfăptuirea justiției penale trebuie să fie echitabilă nu numai față de infractor, dar și față de victimele infracțiunii.

Potrivit standardelor internaționale, statul și societatea au datoria de a trata victimele cu compasiune și de a respecta demnitatea lor. Aceste persoane trebuie să aibă acces liber la justiție, să beneficieze cît mai rapid, în conformitate cu legislația națională, de compensație pentru prejudiciile cauzate.

Cadrul legal național în vigoare garantează victimei infracțiunii dreptul de reparație a prejudiciului cauzat.

Dreptul persoanei la repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune este prevăzut de un șir de articole din Codul de procedură penală (art.6 pct.32), art.10 alin.(5), art.23, art.57 alin.(2) pct.13), art.58 alin.(4) pct.4), art.59, art.60, art.61, art.62 alin.(1) pct.19), art.219 alin.(1), art.221 alin.(2) etc.).

Victima infracțiunii este în drept să ceară pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale. Victima unei infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, beneficiază de dreptul de compensare materială pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune, conform hotărîrii judecătorești (art.23 alin.(2) și art.58 alin.(4) pct.4) din Codul de procedură penală).

Potrivit art.59 alin.(1) din Codul de procedură penală, parte vătămată este considerată persoana fizică căreia i s-a cauzat prin infracțiune un prejudiciu moral, fizic sau material, recunoscută în această calitate, conform legii, cu acordul victimei.

Una din căile de apărare a dreptului părții vătămate la despăgubire o constituie acțiunea civilă în procesul penal.

Acțiunea civilă în procesul penal se înaintează față de bănuț, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinuitului, inculpatului. Acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației lor profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvîrșirea acesteia.

Persoana care nu a înaintat acțiunea civilă în cadrul procesului penal, precum și persoana a cărei acțiune civilă a rămas nesoluționată, au dreptul de a înainta o asemenea acțiune în ordinea procedurii civile (art.219 alin.(1), art.221 alin.(2) și alin.(5) din Codul de procedură penală).

Potrivit art.60 alin.(11) din Codul de procedură penală, partea vătămată este în drept să atace hotărîrea instanței judecătorești privitor la prejudiciul cauzat.

Temeiul și condițiile generale ale răspunderii delictuale sînt stipulate și de legislația civilă. Potrivit art.1398 din Codul civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare

prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Astfel, Curtea conchide că excluderea prevederilor pct.16) din alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală nu atinge dreptul părții vătămate de a revendica de la persoana sau autoritatea vinovată o reparație echitabilă a prejudiciului cauzat.

De observat că dispozițiile menționate din Codul de procedură penală și Codul civil sînt în concordanță cu recomandările cuprinse în Declarația principiilor fundamentale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere, adoptată prin Rezoluția nr.40/34 din 29 noiembrie 1985 a Adunării Generale a ONU⁸ (în continuare - Declarația).

⁸<http://www.un.org/russian/documen/declarat/power.htm>

Infractorii sau terții, responsabili de comportamentul lor, trebuie să repare în mod echitabil prejudiciul cauzat victimelor, familiilor lor sau persoanelor aflate la întreținerea lor. Această reparație trebuie să includă restituirea bunurilor, o indemnizație pentru prejudiciu sau pierderile cauzate, rambursarea cheltuielilor suportate în rezultatul victimizării, acordarea serviciilor și restabilirea drepturilor (pct.8 din Declarație).

Potrivit pct.12 al actului internațional citat, în anumite circumstanțe statul este obligat să asigure o indemnizație financiară la două categorii de victime.

Declarația prevede că, în cazul imposibilității obținerii unei indemnizații complete de la delincvent sau din alte surse, statele trebuie să depună eforturi pentru a asigura o indemnizație financiară:

a) victimelor care au suportat vătămări corporale sau prejudicii considerabile sănătății fizice sau mintale în rezultatul infracțiunilor grave;

b) familiilor, în particular persoanelor aflate în întreținerea persoanelor care au decedat sau care au devenit incapabile fizic sau mintal în rezultatul acestei victimizări.

Aceste cerințe sînt respectate de către Republica Moldova. În cazurile arătate la lit.a) și lit.b) ale pct.12 din Declarație, statul acordă persoanelor pensie de invaliditate sau pensie de urmaș, potrivit Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 "Privind pensiile de asigurări sociale de stat"⁹.

⁹M.O., 1998, nr.111-113, art.683

În vederea consolidării statutului cetățeanului protejat, legislatorul a stabilit unele garanții în Legea nr.79-XIII din 28 aprilie 1994 "Privind repararea cheltuielilor de tratament aplicat persoanei vătămate în acțiune criminală"¹⁰, Legea nr. 1458-XIII din 28 ianuarie 1998 "Privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal"¹¹ și Legea nr.241-XVI din 20 octombrie 2005 "Privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane"¹².

¹⁰Monitor, 1994, nr.5, art.140

¹¹M.O., 1998, nr.26-27, art.169

¹²M.O., 2005, nr.164-167, art.812

4. Din sensul dispoziției pct.16) alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală în redacția anterioară rezulta că statul era obligat să răspundă patrimonial în toate cazurile față de partea vătămată prin infracțiune. Această reglementare contravenea principiului caracterului personal al răspunderii penale.

În executarea dispozițiilor constituționale, care stipulează că cetățenii Republicii Moldova beneficiază de protecția statului, statul este obligat să apere, prin organele sale specializate, drepturile și interesele cetățenilor. În cazul în care cetățeanul devine victima unei infracțiuni, statul are datoria de a asigura despăgubirea lui. Statul, însă, nu-și poate asuma angajamentul de a repara prejudiciul material în locul infractorului.

Este important ca despăgubirile să fie imputate persoanei vinovate, deoarece prin aceasta se realizează nu numai repararea daunelor, dar și atenuarea conflictului social dintre victimă și infractor, se favorizează resocializarea infractorului, creșterea încrederii infractorului în capacitatea sa de reabilitare și de control asupra propriilor acțiuni și împăcarea sa cu victima.

De menționat că, potrivit Codului penal, repararea pagubei de către vinovat constituie una din condițiile pentru liberarea de răspundere penală, de pedeapsa penală (art.57 alin.(1), art.90 alin.(3)).

Prevederea legală cuprinsă în pct.16) alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală în redacția anterioară, care atribuia părții vătămate dreptul de reparație din contul statului a prejudiciului cauzat prin infracțiune, avea un caracter preponderent declarativ și era dificil de executat.

Codul de procedură penală nu stipulează modalitatea de reparare din contul statului a prejudiciului cauzat prin infracțiune, limitele minime și maxime ale compensațiilor. Nu a fost adoptată nici o lege, care să indice cuantumul de cheltuieli ce pot fi reparate sau restituite părții vătămate din contul statului, în bugetul de stat nu sînt alocate resurse financiare în acest scop.

Afirmația autoarei sesizării că excluderea pct.16) din alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală contrazice principiul enunțat de Curtea Constituțională în Hotărîrea nr.38 din 15 decembrie 1998¹³, conform căruia dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, este nefondată pentru următoarele motive.

¹³ M.O., 1999, nr.1-2, art.2

Principiul invocat în hotărîrea Curții Constituționale se referă la un drept fundamental statuat de Constituție - dreptul la asistență și protecția socială. Dreptul părții vătămate la reparație din contul statului a prejudiciului cauzat în urma infracțiunii nu este un drept fundamental.

Prin urmare, prin art.LXXVI din Legea nr.154-XVI nu au fost încălcate prevederile art.140 din Constituție.

De asemenea, Curtea relevă că prin acest articol nu au fost încălcate nici prevederile art.14, art.17 și art.18 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale¹⁴.

¹⁴ Tratatate internaționale, 1998, vol.1, pag.341

Astfel, Curtea apreciază că excluderea pct.16) din alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală nu suprimă și nu diminuează drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în speță dreptul părții vătămate la despăgubire pentru prejudiciile cauzate, și în nici un caz nu pune partea vătămată în condiții inegale cu alți participanți la procesul penal.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.6 alin.(2) și alin.(3), art.61, art.62 lit.a) și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională HOTĂRĂȘTE:

1. Se recunoaște **constituțional** art.LXXVI din Legea nr.154-XVI din 21 iulie 2005 “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”.

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Victor PUȘCAȘ

**Chișinău, 4 iulie 2006.
Nr.12.**

OPINIE SEPARATĂ

**expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională
și art.67 din Codul jurisdicției constituționale**

Deputata Valentina Golban, invocînd art.15, art.22, art.54 și art.140 din Constituție, a contestat excluderea din Codul de procedură penală a stipulației privind dreptul părții vătămate de reparație din contul statului a prejudiciului cauzat prin infracțiune.

Prin hotărîrea Curții Constituționale din 4 iulie 2006 excluderea acestei prevederi a fost recunoscută constituțională.

În opinia mea, hotărîrea Curții este nefondată, contradictorie și bazată pe argumente eronate.

Art.4 din Constituția Republicii Moldova statuează imperativ că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a

Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

La 2 martie 1992 Republica Moldova a devenit membru de drept al Organizației Națiunilor Unite, prin acceptarea Cartei ONU asumându-și obligația de a executa rezoluțiile adoptate de Adunarea Generală. Rezoluția Adunării Generale a ONU din 29 noiembrie 1985 cu privire la Declarația principiilor fundamentale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere recomandă guvernelor de a perfecționa căile și mijloacele de protejare a victimelor atât la nivel național, cât și în baza cooperării internaționale (pct.7). Potrivit acestei Declarații, guvernele statelor trebuie să ia măsuri pentru acordarea compensațiilor financiare victimelor infracțiunilor (pct.12), iar în caz de necesitate, să contribuie la crearea unor fonduri, din care, în cazul când infractorul se află în incapacitate financiară, statul să repara prejudiciul material cauzat victimei (pct.13 și pct.14).

Pct.16) alin.(1) art.60 din Codul de procedură penală în redacția inițială stipula imperativ că partea vătămată (victima infracțiunii) e în drept de a cere de la stat repararea prejudiciului cauzat în urma infracțiunii. Această prevedere corobora cu art.1 alin.(3) din Constituție, care statuează că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui reprezintă valori supreme și sînt garantate, și art.18 alin.(1) din Constituție, care prevede că cetățenii beneficiază de protecția statului.

Prin stipulația legală despre dreptul victimei de a pretinde de la stat reparația prejudiciului material cauzat prin infracțiune legiuitorul a ținut cont de faptul că statul este obligat să apere, prin organele sale specializate, drepturile și interesele persoanei. Acest drept indiscutabil al victimei se realizează în circumstanțele în care infractorul se află în imposibilitatea de a repara prejudiciul cauzat. Excluderea din Codul de procedură penală a prevederii menționate contrazice art.18 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 4 noiembrie 1950, ratificată de Republica Moldova la 24 iulie 1997, art.8 privind obligația Republicii Moldova de a respecta Carta ONU și tratatele internaționale la care este parte și art.54 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, care statuează imperativ că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile omului.

Decizia legiuitorului de a exclude pct.16) din alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală distonează cu conținutul Hotărîrii Curții Constituționale nr.38 din 15 decembrie 1998, care a fost fundamentată pe principiul juridic, potrivit căruia dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, precum și pe teoria generală a dreptului.

Este discutabilă invocarea de către Curte a art.6, art.10, art.23 alin.(3), art.57-62, art.219, art.221, art.524 și art.525 din Codul de procedură penală, art.1405 din Codul civil, a Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 “Privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, a Legii nr.847-XIII din 24 mai 1996 “Privind sistemul bugetar și procesul bugetar”, a Legii nr.1458-XIII din 28 ianuarie 1998 “Privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal”, a Legii nr.241-XVI din 20 octombrie 2005 “Privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane”, deoarece normele și actele menționate nu relaționează decît tangențial cu obiectul propriu-zis al cauzei.

Prevăzînd în Codul de procedură penală norma exclusă ulterior Parlamentul a executat Rezoluția Adunării Generale a ONU referitor la acordarea de către stat a compensațiilor financiare victimelor infracțiunilor în cazul în care infractorii nu dispun de mijloace financiare. Prin urmare, prin actul de excludere a pct.16) din alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală legiuitorul a violat prevederile art.54 și art.140 din Constituție.

Argumentul Curții privind inexistența unei modalități de executare a normei excluse ulterior nu poate fi reținut, fiindcă legiuitorul, la adoptarea Codului de procedură penală, în art.562, a obligat Guvernul să prezinte propuneri pentru *aducerea legislației în vigoare* în concordanță cu dispozițiile Codului, să asigure elaborarea actelor normative de reglementare a aplicării Codului. Neexecutarea de către Guvern a acestor indicații nu poate justifica privarea persoanei *de un drept atribuit prin lege*.

Astfel, excluderea din alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală a pct.16) privind dreptul părții vătămate de reparație de către stat a prejudiciului cauzat de infractor intră în contradicție cu normele constituționale și internaționale. Prin urmare, art.LXXVI din Legea nr.154-XVI, prin care s-a operat modificarea respectivă în Codul de procedură penală, trebuie să fie declarat neconstituțional, avînd în vedere și faptul că autoritatea de jurisdicție constituțională nu efectuează controlul oportunității, nici al legalității, ci controlul constituționalității actelor contestate.

**JUDECĂTOR
LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Mircea IUGA

4 iulie 2006

PCC-01/8a

4 iulie 2006

ADRESĂ

În ședința plenară din 4 iulie 2006 Curtea Constituțională a examinat sesizarea deputatului în Parlament Valentina Golban privind controlul constituționalității art.LXXVI din Legea nr.154-XVI din 21 iulie 2005 “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, prin care din alin.(1) art. 60 al Codului de procedură penală a fost exclus punctul 16), care atribuia părții vătămate dreptul de reparație din contul statului a prejudiciului cauzat prin infracțiune.

Curtea a recunoscut constituțional art. LXXVI din Legea nr.154-XVI și a conchis că norma legală cuprinsă în pct.16) alin.(1) art.60 al Codului de procedură penală în redacția anterioară avea un caracter general, impunând statului în toate cazurile obligația de răspundere patrimonială față de victimele infracțiunilor și încălcând astfel principiul caracterului personal al răspunderii penale.

Problema reparării daunelor cauzate prin infracțiune este primordială pentru realizarea justiției față de victimă.

Curtea a subliniat că dreptul victimei la reparația prejudiciului cauzat prin infracțiune este garantat de legislația națională, fiind prevăzut de un șir de articole din Codul de procedură penală și Codul civil.

Dispoziții privind repararea sau compensarea de către stat a prejudiciului cauzat victimei prin infracțiune sînt cuprinse în Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 “Privind pensiile de asigurări sociale de stat”, Legea nr.79-XIII din 28 aprilie 1994 “Privind repararea cheltuielilor de tratament aplicat persoanei vătămate în acțiune criminală”, Legea nr.241-XVI din 20 octombrie 2005 “Privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane”, Legea nr.1458-XIII din 28 ianuarie 1998 “Privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal”, însă aplicarea lor în cauze concrete este dificilă.

Curtea consideră necesară adoptarea unei legi care ar reglementa măsuri de informare, de consiliere psihologică și de asistență juridică gratuită a victimelor infracțiunilor, precum și acordarea de către stat a compensațiilor financiare în cazul unor infracțiuni.

De altfel, în multe state protecția victimelor infracțiunilor este garantată prin legi speciale.

Pentru motivele arătate, în temeiul art.79 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea consideră oportună soluționarea acestei probleme.

Conform art.28¹ alin.(4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Parlamentul va examina adresa și, în termen de 3 luni, va informa Curtea asupra rezultatelor examinării acesteia.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Victor PUȘCAȘ